

Karácsony története, karácsonyi jelképek és szokások

A karácsony magyar nevééről sokáig az volt a hiedelem, hogy a latin incarnatio = megtestesülés, szóból származik. Ám a nyelvtörténeti kutatás kimutatta, hogy a szláv kracsun = téli napforduló az alapszava. A latin neve: dies natalis Domini (az Úr születésnapja). Német neve Weihnachten (szent éjszakák) szintén a téli napforduló ünneplését őrzi.

Jézus születésének pontos dátuma nem maradt ránk. Az ősegyházat teljesen lefoglalta a húsvéti eseménykör, a megfeszített és feltámadott Úr ünneplése. Eleinte több jeles hittudós (köztük Origenész és Alexandriai Kelemen) tiltakozott Jézus születésének az ünneplése ellen, mondván, hogy a Bibliában csak pogány vagy elvetemült uralkodók tartottak születésnapot: a fáraó (1Móz40,20), Antiokhosz Epiphaneusz (2Makk6,7) és Heródes (Mk6,21).

Amikor az ősegyház visszanezett Jézus működésére, először megkeresztelkedését látta jelentősnek, hiszen ez nyilvános működésének nyitánya, ekkor jelent meg népe előtt, s ekkor hitelesítette őt a mennyei szózat. Így a legrégebb keresztény ünnep – húsvét után – a vízkereszt lett január 6-án, görög nevén az Epiphania ünnepe, amely hirdeti: „Megjelent (epiphane) az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit2,11)! Már a II. században ünnepelték, és az egész Keleten elterjedt.

Ám nyugaton úgy érezték: külön kell választani az Úr születésének és megkeresztelkedésének ünnepét. Ezért a születés ünnepét december 25-re tették. Miért? Erre két magyarázat is van:

1. Ősi elképzelés szerint a világ teremtése tavasszal kellett történjék, s március 25-e lehetett a teremtés első napja. Akkor pedig az új teremtés kezdetének is ekkor kellett lennie. Viszont, ha Jézus március 25-én fogantatott, akkor december 25-én kellett megszületnie.

2. A vallástörténeti magyarázat szerint egy pogány ünnep kiszorítása volt a cél ezzel a dátummal. A Római Birodalomban a Napisten ünnepét ülték e napon a téli napforduló után (dies invicti Solis = a győzhetetlen Nap ünnepe). A pogány szentélyekben zengett a naphimnusz: „Te szép vagy és nagyságos; sugaraid előmlenek az országokon, amelyeket Te alkotál”. A Circus Maximusban nagyszabású kocsiversenyek szórakoztatták a tömegeket – e látványosság az égbolton vágatóz

napisten mítoszának a megjelenítése volt. Éjszaka pedig álarcos vígassággal, lármás áldozati lakomával hódoltak a Napnak.

Kézenfekvőnek látszott, hogy ezen a napon ünnepeljék „az Igazság Napjának” (Ma1.3,20) megjelenését. Az ünnepnek ez a kialakulása Nagy Konstantin alatt (306–336 között volt császár) ment végbe. Ő maga is a napkultusz hívéből lett a kereszténység támogatója.

A december 25-i ünnep – a meggyőző analógiának köszönhetően – Nyugaton

354–407) nevéhez fűződik. A ragyogó szónok, akinek beszédeit mindig nagy taps jutalmazta, konstantinápolyi templomában felhívta híveit arra, hogy december 25-én mindenki „hagyja ott hajlékát, hogy lássuk a jászolban fekvő, bepólyált Urunkat, ezt a megindító és csodálatos látványt.”

S tényleg nagy tömeg gyűlt egybe az új ünnepen. Viszont több keleti (ortodox) egyház megmaradt a január hatodika mellett, így például az örmény keresztények is.

Az ünnep dátumától eltérve, már az első században nagy súlyt helyeztek Jézus születése történetére, amint ezt Máté és Lukács „gyermeksgégtörténete” bizonyítja. A hanyatló pogányság azonban mindent megtett a Krisztushit akadályozására. Nemcsak véres üldözések voltak, hanem fondorlatos intézkedések is: Hadrianus császár (117–138) amikor megtudta, hogy a betlehemi barlangba záródnak el sokan egy isteni Gyermekek tiszteletére, egy istenített ifjúnak, Adonisznak szobrát helyezte el a jászolban. Meg volt róla győződve, hogy a szépséges kamasz vonzereje – hiszen Vénusz is epekedett utána – legyűri a kis zsidó gyermek tiszteletét. Nem jól számított. Origenész azt írhatja 215 körül a pogány Celsus támadásaira: „Betlehemben megmutatják azt a barlangot, ahol Krisztus született, és a barlangban a jászol, ahová pólyába takarva fektették.” Szent Jeromos (Hieronymus), aki a Bibliát latin nyelvre kívánta lefordítani, egyenesen Betlehembe költözött és 25 évet töltött ott. Ő jegyzi föl: „ma is (386-ban) e barlangban imádkoznak a hívők”. Ugyancsak ez idő tájt írja Aranyászú Szent János: „Igazán az egész világ Betlehembe özönlük, hogy lássa: hol született Krisztus”.

Ezzel el is érkezünk a karácsonyi ünnepkör gazdag jelképrendszeréhez és szokásaihoz, amelyek közül mi is sokakat alkalmazunk, anélkül, hogy tudnánk mikor keletkeztek, honnan származnak és mi a jelentőségük.

A jelképek élén a betlehemi csillagot kell megemlítenünk, amely ott ragyog, hívogat és mutat utat a magyar unitárius templomtornyokon.

Az alma – amely az ókori szimbolikában erotikus jelkép (Énekek éneke 2,3,5; kiváltképpen a gránátalma: 6,4; 8,2) – karácsonykor Isten hozzánk hajló szerelmének, magának a kisdédnek a jelképe:

„A kis Jézus arany alma,
Boldogságos Szűz az anyja.”

A dió is ősi Krisztus-jelkép („Nux est Christus”): a Megváltó anyja méhében, majd a sziklasírban rejtőzött, hogy utána az embereknek karácsonyi üdvössége lehessen. Itt említjük meg azt a régi hiedelmet, hogy karácsony éjjelén az állatok

igen hamar elterjedt. Hiszen maga az evangélium mondja: „Meglátogat minket a fölkelő fény a magasságból” (Lk.1,78). Jézus pedig így beszél magáról: „Én vagyok a világ világossága” (Jn8,12). A század jeles himnuszalköltője, Ambrus milánói püspök (340–397), így énekel:

„Ó, fény visszfénye, az Atya dicsőségének sugara,
fényforrás: fényből fény sugar;
napfényt derítő napvilág!
Igaz Nap, örök fényedet
Ragyogtasd tündökölve ránk,
Derítsd érzeink fölél
A lélek tiszta sugarát!”

Szent Ágoston (354–430) felszólítja hallgatóságát: e napon ne a Napot imádják, mint a pogányok, hanem azt, aki a Napot teremtette. Szép hasonlata: „Tényleg napraforgó az emberi lélek, de Igazi Napja Jézus Krisztus.”

Keleten eleinte hallani sem akartak december 25-ről, úgy megszokták, hogy január 6-át ünnepeljék. Az igazi áttörés Aranyászú Szent János (Kriszostomosz

megszólalnak. Eredete nyilván az a tény, hogy Jézus istállóban született.

A betlehem-állítás szokása Assisi Szent Ferenc nevéhez fűződik, aki 1223 karácsony éjszakáján a betlehemi barlangot és a szentéj történetét Greccio-ba „varázsolta”. Az erdőben megrendezett éjjeli ájtatosságon ott állt a jászol, ott voltak a hegyi pásztorok és a jámbor állatok, s meghívta erre az alkalomra a környék lakosságát. Goethe is feljegyezi naplójában: „A vidám Nápolyban ez az ábrázolás – pásztorok, angyalok, három királyok – még a lapos háztetőkre is fölkerült; könnyű, kunyhószerű építményt emelnek ott, s örökzöld ágakkal s cserjékkel díszítik. Az Istenanyát, a gyermeket, s a körülöttük állókat és lebegőket pompásan kiöltöztetik, ruházatukra tekintélyes összeget költ a ház. Hanem, ami az egészet hasonlíthatatlanul fölségesse teszi: az a háttér, benne a Vezúvval és környékével”. (Utazás Itáliában, 1786–87.)

A sátor az örmény karácsony jelképe. Ők ma is vízkeresztkor ünneplik a karácsonyt, s a folyó jegén felállított ünnepi sátor jelképezi: „az Ige testté lett, és sátorozást vett közöttünk” (Jn 1,14 szó szerinti fordítása). Körmenetben keresik föl, s az ájtatosság után fogyasztják el ünnepi ebédjüket: a rizzsel és mazsolával töltött káposztát, az ánizsos kenyeret és a vadrózsacsemegét.

A fagyöngy-füzér az angol karácsony ékessége: lakásbejárat fölé, csillárookra függesztik. Kedvelt népszokás, hogy a házi(kis)asszonyt, ha a füzér alatt áll, meg szabad csókolni.

De a legelterjedtebb karácsonyi jelkép a karácsonyfa. A karácsonyfa mai formájában német protestáns eredetű. A német leleményt hazánkban – Lukács László néprajzkutató szerint – három előkelő hölgy vezette be:

a) 1819-ben József nádor harmadik felesége, Mária Dorottya württembergi hercegnő Budán;

b) 1824-ben Brunsvik Teréz grófnő Bécsből hozott karácsonyfát Martonvásárra;

c) Podmaniczky Frigyes báró meséli naplójában, hogy édesanyja, egy szász királyi miniszter leánya, a drezdai Noszticz-Jackendorf Elza grófnő honosította meg 1828-ban.

A karácsonyfa első említése irodalmunkban: Eötvös József báró Ericsiben 1835-ben, a XIV. Lajos korabeli francia irodalomról írt tanulmányában azt nem az erős tölgyhöz hasonlította, hanem „inkább ama fácskához, melyre karácsonykor gyermekeknek ajándékot aggnak”.

Vachott Sándorné pedig azt meséli, hogy 1844 karácsonyan Petőfi, mint férje barátja, náluk töltötte az ünnepet és segített díszíteni a karácsonyfát (Rajzok a múltból, 1877.).

Első szépirodalmi említésével pedig Jókai Mór 1854-ben írt „A koldusgyermek” című elbeszélésében találkozunk: „Ragyogó boltozlatokban fenyőfák voltak kitéve, égő viaszgyertyákkal, cukor-angyalkákkal, picike bölcsőkkel, azokban aludt a kis Jézus.”

Cullmann – a karácsonyfa eredetét kutatva – emlékeztet azokra a X. századbeli legendákra, amelyek szerint Jézus születésekor hirtelen kinyílt minden virág, s hivatkozik arra a régi szokásra, hogy hetekkel karácsony előtt alma- és cseresznyefaágat tesznek vízbe, hogy az ünnepre kiviruljon. Különösen kedvelték az ünnep

díszéül a jegenyefenyőt: állandó zöldje szintén a halhatatlanságot jelképezi. Följegyezték, hogy Elzászban már a XVI. század elején őrizni kellett az erdőket, s rendelkeztek hoztak a fa megszerzésének jogára. Bieritz német szakíró szerint s karácsonyfa legrégebb emléke Cranach Lukács 1509-es rézmetsetén látható: csillaggal és gyertyákkal díszített fenyő.

A magyar ünnep hangulatához hozzátartozik, hogy a karácsonyfán legyen szaloncukor. Külföldre került magyarok panaszkodnak: a világ legnagyobb áruházában és csemegeboltjaiban sem lehet szaloncukrot kapni.

Az ógyház döntése óta a karácsony hangulatban, jelképekben, népszokásokban, egyént, családot, társadalmat átjáró ihletésben egyre gazdagodott. A megkínzott emberiség számára békét, jószágot, szeretetet sugárzó üzenetével gyógyulás, erőforrás, megújuló reménység.

A karácsony lényegét ekként ábrázolta Ravasz László 1947 karácsonyan, a hidegháború küszöbén, balsejtelmektől sötétedő magyar égbolt alatt, a forradalom jelszavával visszaélő igazságtalanságok idején: „Karácsony a legszebb forradalom... Ez a gyönyörű forradalom mindig tart és tartani fog a világ végéig. Szörnyű igazságtalanságok, kényuraságok, zsarolások, kizsákmányolások az égre kiáltanak, s a halál adventi völgyein át pedve hallgatjuk a karácsonyi forradalom drága ígéreteit az igazság és szeretet országáról. A mindenség rejtelmes és közömbös, sorunk kemény és kegyetlen, óh, betlehemi gyermek, suttogd a fülünkbe karácsonyi evangéliumod, a drága Igét arról, hogy Isten szeretet. Az élet küzdelmeiben megkeményedünk, elkérgesedünk, tele vagyunk sebhelyekkel kívül és belül, óh, ragyogj reánk betlehemi gyermekmosoly, hadd fakadjanak fel szívünkbe az eltemetett melegforrások, lényünk legmélyebb rétegeiből egy eltűnt paradicsomi világ minden édes emléke. Sötét arccal sorakozik fel egymás ellen az emberi nemzetség, fenyegetés és rettentés minden pillanat, mint a kitörésre készülő tűzhányó morajlása, óh, hintsd be arany párázatoddal szent karácsony este, te különös, képtelen és ezerszer édes üzenet arról, hogy az ember egy nagy család tagja, Isten a mi Atyánk, mi az Ő lábainál ülő gyermekek vagyunk, kik Tőle tanuljuk meg, mi a békesség, mi az öröm, mi a megbocsátás és a szeretet: (Élet és Jövő, XIV/30sz.)

Juhász Gyula:

Karácsonyi ének

Szelíd, szép betlehemi gyermek:

Az angyalok nem énekelnek,

S üvöltének vad emberek.

Boldog, víg betlehemi jászol:

Sok börtön és kórház világol,

És annyi viskó bús, sötét.

Jó pásztorok és bölcs királyok:

Sok farkas és holló kóvályog,

S nem látjuk azt a csillagot!

Békés, derűs karácsony éjjel:

A nagy sötét mikor száll éjjel,

S mikor lesz béke és derű?

Összeállította
Sándor Gy. Mátyás

Unitárius portrék

Pestszentlőrinc, 1933.

Tisztelt olvasók, 2002. november 20-án elbeszélgettem Molnár János gondnok úrral a pestszentlőrinci unitárius egyházközség alapításáról és a templom építéséről. Fogadják szeretettel vallomását.

Kedves gondnok úr, hogyan élte át az egyházközség megalakulását, kérem mondja el azokat az érdekes történeteket, melyeket személyesen átélt.

A Budapest területén élő unitáriusok az 1900-as évektől a Nagy Ignác és a Hőgyes Endre utcai egyházközségekben éltek vallásos életüket. Abban az időben Pestszentlőrinc, Kispest, Csepel, Pest-erzsébet önálló községek voltak. Az itt élő unitáriusok természetesen a városközpontba járhattak csak templomba, ami abban az időben a közlekedést illetően nem volt egyszerű dolog.

Az Egyház akkori vezetősége segítette, hogy az említett külső városrészekben az egyházi és vallásos élet beindulása érdekében – amit a hívek már nagyon vártak – megoldást találjon.

Az 1930-as évek elején Józán Miklós püspöki vikárius megbízta Pethő István budapesti hitoktató lelkészt az egyházi élet megszervezésével. A Gondviselés Pethő István lelkész úr személyében olyan embert rendelt az itt szétszórtan élő unitáriusoknak, aki a családokat összefogta, példamutató emberi, lelki tulajdonságaival, a barátság, meggyőzés, családlátogatások rendjén megszervezte a Pestszentlőrinci Gyülekezetet. Munkája a templomépítésben teljesedett ki. A feladat nagy volt, a felsorolt helységeken kívül még voltak unitáriusok Vecsésen, Űllőn, Rákoskeresztúron és Soroksáron. Pethő István e nagy területet kerékpárral járta be és kereste fel a családokat. Hirdette, hogy van remény arra, hogy Pestszentlőrincen templomot építsenek. A hír gyorsan terjedt, különösen a jó hír. De hol és mikor épüljön fel a templom? Trianon után közismert, hogy milyen sok erdélyi család került át Budapestre, vagy jószándékból, vagy elküldték, vagy menekülniük kellett. Sok család részére megoldhatatlan volt a lakás kérdés. Így került több menekült család a pestszentlőrinci vasútállomásra vagonlakóként.

Az állam úgy igyekezett a kérdést megoldani, hogy a háború után csődbe ment Lipták gyár külső területén levő raktár épületekből egyszerű lakásokat alakítottak ki. Így jött létre az Állami Lakótelep, ahol több unitárius család is otthonra lelt. Ekkor kapott lelkészi lakást Pethő István lelkész és családja is, így könnyebben tudta a templom építését szervezni. Kijárta a lakótelep ve-

zetőjénél, hogy kapjon az egyházközség egy kis telket a rajta levő romos épületekkel együtt. Ez az a nap amikor a pestszentlőrinci Unitárius templom építése megkezdődött. Az ezt megelőző időkben és a templom építése alatt egy velünk szimpatizáló telepi vendéglős báltermében tartottuk az Istentiszteleteket vasárnaponként. Több évig Zoltán Gyula presbiter atyánkfia lakásának nagy szobáját adta át az istentiszteletek megtartására.

A templom építésének lehetőségét az akkori egyházi vezetőség megkérdőjelezte. Erre vonatkozóan van egy kis unitárius kiadvány, melyben Pethő István lelkész részletesen leírta a templomépítés előzményeit és magát az építés lefolyását. A templomépítés költségeit közelről sem fedezte a meglévő anyagi helyzetünk, de a hívek templomot akartak, fájlalták azt,

amit előző otthonukban, hazájukban hagytak, nem ismertek lehetetlent. Életre szóló barátságok kötődtek a családok között a nagy cél érdekében.

Gondnok úr, beszéljen a templom építéséről. Miként, hogyan is épült fel a templom? Milyen emlékek maradtak meg abból az időből? Kérem beszéljen a gyülekezeti életéről, majd a későbbi változásokról.

Pethő István lelkész és a presbitérium kereste, kutatta az olcsó anyagbeszerzés lehetőségeit. Akkor ment részlegesen csődbe a Kispesti Gránitgyár. Kéményeket, nagy épületeket bontottak le. Itt volt a nagy lehetőség. A téglát össze kellett gyűjteni, megtisztogatni és ingyen el lehetett vinni. A gyülekezet apraja, nagyja kalákában a gyártelepen végzett munkát, mindenki akkor amikor ráért, vagy szombaton és vasárnap. Egy másik lehetőség is a segítségünkre sietett. A pestszentlőrinci téglagyár egyik műszaki vezetője, Szőke Gyula gondnokunk lehetőséget nyújtott ahhoz, hogy jutányos áron kapjunk téglát. A legfontosabb anyagok ekkor már a telken voltak.

A templom tervét Máthé Géza tervező mérnök presbiter készítette el, így járult hozzá a templom építéséhez. Emlékét a templomunk bejáratánál márvány emléktábla örökíti meg. Az építés elkezdődött. A munkát szakemberek irányításával végezték. A gyülekezet tagjai adták a segédmunkát, szabad idejüket feláldozva kalákában. A templom padjait, csillárjait, a szószék faburkolatát Damonkos Albert műbútorasztalos presbiter készítette. Az első kis harmóniumot a Kispesti lakósu Czirmay György harmóniumkészítő presbiter készítette. A gyülekezet lélekszámban szépen gyarapodott, a hívek

igényelték a kántort és a nagyobb harmóniumot. Az áldozatos gyűjtés eredményeképpen elkészítették a karzaton levő két manuális nagy harmóniumot, mely még ma is nagyon szépen szól. A templom elkészülte után felépült a gyülekezeti terem, melyre nagy szükség volt, hogy a vasárnapi istentiszteleteken kívül az egyházközség tagjai, a fiatalok összejöjjenek, műsoros esteket tartsanak. Ekkor kezdődtek el a rendszeres szeretetvendégségek szervezését. A templomot 1936-ban Józán Miklós püspöki vikárius szentelte fel. Erről a gyülekezeti termünkben látható fénykép tanúskodik.

A templomi szolgálatot Pethő István egyedül végezte úgy, hogy a templomba bejőve leült a harmóniumhoz

Templomépítés Pestszentlőrincen 1935-ben.

és eljátszotta a kezdő énekeket, s azután ment fel a szószékre prédikálni. A templomba 50–60 ember volt vasárnaponként. A nagy ünnepeken nem fértünk el, és a terem ajtaját kinyitva a hívek a gyülekezeti teremben ülve és állva hallgatták az istentiszteleteket, s így vetünk úrvacsorát is.

A hittanórákat minden hétfőn tartottuk a kis teremben. 20–25 gyerek volt átlagban. Pethő István lelkész szigorúan megkövetelte a hittan tananyagot. Sokat énekeltünk, s hogy ne érezzük kötelességnek a hittanórákat, közben játszottunk is. A teremben pingpongoztunk. A kertben futóversenyeket rendeztünk. Ezzel a gyerek templomhoz való ragaszkodást, hűséget erősítette.

A lelkész úr létrehozta a budapesti 345. számú Unitárius „János Zsigmond” cserkészcsapat „Galamb őrsét”. Sokszor láttuk vendégül s együtt kirándultunk, túráztunk a budapesti csapattársakkal. Felejthetetlen idők voltak.

A második világháború korai eseményei, a bombázások, sajnos nagy törést okoztak az egyházi életben. Amikor a szovjet hadsereg gyűrűbe fogta Budapestet, a külvárosi részeket kiürítették. Így menekültek a gyülekezet tagjai is, a mi családunk is a Fővárosba. A kicsi templomunk árván, egyedül maradt. 1945. február 20-án elhalgattak Buda várában a fegyverek. Aki átvészelt a borzalmakat, elhagyott otthonába igyekezett. Mikor a lakótelep felé gyalog közeledtünk édesapám azt nézte: áll-e a templomunk? A Gondviselés velünk volt, egyetlen lövést kapott a templom, a szószék mellett. Ezt édesapám a lelkész úrral napok alatt befalazta. A templomba a poros betört ablakokon kívül minden a helyén volt. Az úrasztalán ott volt a Biblia érintetlenül.

Ezek után írta bele Pethő István lelkész úr azokat a szép hálaadó gondolatokat a Biblia első lapjára, ami még halványan ma is olvasható.

Az élet a sok bánat, veszteség után lassan megindult. Minden család számot vetett: ki maradt meg, ki vett vándorbotot a kezébe?

A gyülekezet a háború után újra talpra állott. Ismét sokan Erdélyből elszakadva köztünk találták meg az otthonukat, a baráti szeretetet. A háborús idők miatt a még hiányzó lelkeket hívó harang hiányzott.

1948-ban Pethő István lelkészünk kisebbik fia súlyos betegségben szenvedett. A lelkési család megfogadta, hogy gyermekük felépültével hálából harangot ajándékozik a templomnak. A szószéki kihirdetést tett követte. A gyülekezet is megkezdte a gyűjtést. Így közös összefogással a harang elkészült. A harangot méltó nagy ünnepeléssel 1949 nyarán avattuk fel. Édesapám húzta meg először a kötelet.

Lelkészünket a központi vezetőség kinevezte püspöki vikáriusnak, így beköltözött a Hőgyes Endre utcai lakásba. Nehéz szívvel vált meg egymástól, úgy a lelkész, mint az egyházközség minden tagja. Különösen mi, akik gyermek korunktól példaképünknek tartottuk.

Visszaemlékezésemben még nagyon sok templomépítő egyháztagot megemlíthetnék, ehhez még oldalakat kellene írni, így csak gondolatban áll módomban tisztelettel megemlékezni róluk.

Talán nem mond ellent az előbbi mondatnak, ha édesapámat és édesanyámat megemlítem. Édesapám Tarcsafalván született, édesanyám a Dunántúlon. A sors Budapesten rendelte egymás mellé őket. Édes-

Harangszentelés 1949-ben.

apám az első presbitériumi tagja volt, egyben egyházi, templomgondozó, ma úgy mondanánk: mindenese volt a templomnak. Amikor benyitott a templom kerítés kapuján hogy a gyönyörűen megtervezett kertjét gondolja azt mondta, hogy „otthon érzi magát Erdélyben”.

Több éves presbitériumi tagság után engem 1990-ben választottak meg a gyülekezet gondnokának. Azóta viselem gondját, segítem a mindenkorai lelkészt munkájában, hordozom szívemben, emlékezetemben a gyülekezet történetét. Még sokat tudnék mondani az 1990-es évektől kezdve, de azt majd ítélik meg mások utánam.

Köszönjük gondnok úr az elmondottakat, kívánva még sok egészséget. Nem feledkezünk meg arról sem, hogy a gondnok úr 2003. január 2-án lesz 75 éves. Kívánunk sok boldogságot és örömet. Továbbra is hordozza szívén és lelkén a gyülekezet sorsát és jövőjét.

Lejegyezte: **Léta Sándor** lelkész

Olvasói levél

Amint arról előző írásomban is értesülhetett a kedves olvasó, egyházunk honlapján elindult az ún. Virtuális Unitáriusok Közösségének levelezői listája. Olvasva a különféle témákhoz való hozzászólásokat, felvetődött bennem, hogy jó lenne az Unitárius Élet egyik oldalán lehetőséget adni azon unitárius testvéreinknek a megnyilatkozásra, akik szívükön hordozzák kis Egyházunk ügyes-bajos dolgait. Nagy örömmel fogadnánk és tennénk közzé olyan leveleket, melyek ötleteket és javaslatokat tartalmaznának a hitéleti tevékenység még hatékonyabbá tétele érdekében, továbbá megírnák véleményüket a megjelent írásokkal kapcsolatban, és talán javaslatokkal is szolgálnának, melyekben megfogalmaznák igényeiket is lapunkkal szemben.

Ezért mindenkit nagy szeretettel felkérünk, hogy ossza meg velünk a véleményét, és észrevételeivel, javaslaival, hasznos tanácsaival gazdagítsa nemcsak egyházi életünket, hanem jelen kiadványunkat is. A Szerkesztő Bizottság ígéretet tesz arra nézve, hogy amennyiben a beérkezett levelek valóban az Unitárius Egyház meg- és elismertetését, továbbá előmenetelét szolgálják, azokat még akkor is közzétesszük, ha esetleg azok tartalma és a bennük megfogalmazott álláspont, nem találkozná sem az egyházi vezetés, sem a szerkesztőség álláspontjával.

Mivel nemrégiben a neten egy olyan levél jelent meg, mely véleményem szerint nagyon jól látja a megújulásra váró egyházi élet lehetőségeit, és amely gondolatok nem is állnak nagyon távol a mai szekularizált társadalom követelményeitől, javasolom, hogy elsőként, példaként és serkentőként jelenjen meg az Unitárius Élet ezen új oldalán, melynek létrehozásáért köszönetet mondok a szerkesztőségnek, azzal, hogy ezután ezen oldal jelent az olvasóé!

Köszönettel
Rázmány Csaba püspök

Néhány gondolat a magyar unitarizmus jövőjéről

Kedves Barátaim!

Engedjétek meg, hogy megosszam gondolataimat a Magyarországi Unitárius Egyház jelen állapotáról és az általam célravezetőnek tartott, követendő útról.

Mint az ÜLOSZ levelezőlistán legutóbb kiderült, mindössze 1800 egyházfenntartó taggal rendelkezik egyházunk. A többi 10 vagy akár 30 ezer unitárius nem érzi szükségét annak, hogy aktívan részt vegyen a közösség életében, vagy anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy támogassa az egyházat. Bár a folyamatos szekularizáció, az egyházaktól való elfordulás általános jelenség a nyugati világban, mindez sokkal jobban érinti a kis létszámú hagyományos közösségeket. Meggyőződésem, hogy a magyarországi unitárius közösség válaszüthoz érkezett, ha nem következik be változás, akkor néhány évtizeden belül a vidéki egyházaink teljesen elszorvadnak és a budapesti unitárius élet hanyatlása is csak idő kérdése lesz. A helyzetünk rossz, de egyáltalán nem reménytelen. Tudomásul kell venni a realitásokat, és innen kiindulva keresni a fellendülés lehetőségeit.

Az alábbi pontokban foglalom össze javaslataimat:

1. A belső megosztottság megszüntetése. 2. A világi hívek aktívabb szerepvállalása. 3. Új arculat és kommunikációs stratégia: a) A közéletben, a médiumokban való hangsúlyosabb megjelenés; b) Misszió; c) Virtuális közösség (larger fellowship). 4. Külkapcsolatok elmélyítése

1. Sajnos köztudomású hogy a magyar egyházat személyes ellentétek feszítik. Természetesen minden emberi közösségben vannak nézeteltérések, melyek lehetnek elméletiek vagy személyes ellenszenvék. Az elméleti, szakmai viták elől nem kell kitérni, ezáltal csak gazdagodik a közösség, s megszólalásra bátorítja a ta-

gokat, ezáltal új ötletek, tervek kerülhetnek a felszínre. Nem szabad, különösen nem Dávid Ferenc egyházában, elhallgattatni a másképp gondolkodókat. A személyek közötti antipátia kezelése nehezebb feladat. Úgy vélem, hogy ezeket az ellentéteket az érintetteknek négy szemközt, vagy semleges közvetítők bevonásával egymás között kell elrendezni. Nem válhat az egyház székértáborok felvonulási helyévé. Jézus azt mondta: arról ismernek meg titeket, hogy tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek. Tudjunk egymástól bocsánatot kémi és megbocsátani. Csak akkor válhatunk sikeres közösséggé, ha együtt és nem egymás ellen dolgozunk.

2. Magyarországon kevés lelkész van, nem várható el, hogy mindent ők végezzenek. A lelkészeknek nem szabad tartani a hívek bevonásától az egyházi életbe, s a világiaknak is merni kell felelősséget, vállalni egyházukért. Ne azt nézzétek, hogy mit kaphattok az egyháztól, hanem, hogy mit adhattok neki! Teret kell engedni az egyéniségek kibontakozásának, és kiki saját tehetsége, szakterülete szerint vegye ki részét a közös munkából. Ugyanakkor a lelkészeknek sem szabad elfordulni, ha valaki egy értelmes ötlettel áll elő, nem szabad, hogy kényelemből, megszokásból elveszzenek az alulról jövő kezdeményezések.

3. a) Létre kell hozni egy kommunikációs és missziós központot egy fiatal, dinamikus lelkész, esetleg világi vezetésével. Ebbe a teambe minden egyházközösség delegálna egy tetterre kész lelkes tagot. Ez az „agytröszt” kidolgozna egy új kommunikációs stratégiát. Rendezvényeinket olyanná kell tennünk, hogy hírértékük legyen, s az országos és a helyi média is beszámoljon róluk. Ezáltal hozzájárulnánk egyházunk meg- és elismeretetéséhez. (A krisnások minden évben ételt osztanak, s meg is kapják a publicitást.)

b) Egyházunk gyökere Erdélyben van. A magyarországi unitáriusok többségének gyökerei a határon túlra vezetnek. Ezt nem szabad elfelejtenünk, és ápolni kell a gyökereket. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy más a mai magyar valóság, mint az erdélyi, mások a kihívások és ezek más válaszokat is igényelnek. Hazánkban nagyon sok olyan ember él, aki csalódott eredeti vallásában, de nem mondott le a transzcendens utáni vágyról, Isten kereséséről. Ezeket a keresőket az agresszív módszerekkel térítő kisegyházak terelik be az akolba. Nekünk nem szabad házalni, de igenis meg kell ismergetni az unitárius szellemiséget szélesebb rétegekkel. (Előadások, publikációk, plakátok etc.) Különösen az iskolázott társadalmi csoportok lehetnek fogékonyak a Dávid Ferenc-i attitűdre. Ehhez a lelkészeknek is más hozzáállást kell tanúsítani, az erdélyi módszerek, sémák itt nem mindig alkalmazhatóak. E téren is fontos szerepet kaphatnak a világi segítők, a fentiekben vázolt team.

c). A szórványjelleg miatt nagyon nehéz a kapcsolat-tartás, egyházközségek működtetése, istentiszteletek tartása. A világháló azonban ezen is segíthet. Az USA-ban és Mexikóban az ÚJ közösség sikerrel alkalmazza a larger fellowship intézményét. Ez egy virtuális egyházközség, annak minden attribútumával: lelkész, gondnok stb. A különbség mindössze annyi, hogy a tagok a neten keresztül részesülnek az istentisztelet él-

ményében, problémáikkal e-mail útján keresik fel lelki gondozójukat vagy egyháztag társukat. Magyarországon a VÜK (Virtuális Unitárius Közösség) magja lehetne egy ilyen kezdeményezésnek, bár más informatikai háttérrel. Úgy vélem, Léta Sándor kiválóan alkalmas lenne egy ilyen portál vezetésére.

4. Külföldi kapcsolataink az utóbbi időben dinamikus fejlődésnek indultak, s ez nagyon öröndetes. Az erdélyi és angolszász egyházak mellett más csoportok felé is nyitni kellene. Hosszabb távon az együttműködés eredménye akár a budapesti lelkészképzés beindulása is lehetne, magyar, cseh, lengyel hallgatókkal. Itt jegyzem meg, hogy Kolozsvár kizárólagos szerepét a teológiai képzésben meg kellene szüntetni, s lehetővé tenni a más külföldi intézményekben való tanulást is. Meg kellene próbálni, elindítani a világi teológusképzést is levelező formában, akár Kolozsvárról, akár magyarországi kihelyezett tagozat formájában.

Kedves Barátaim! Rövid elemzésem korántsem átfogó, mindössze pillanatnyi meglátásaimat tartalmazza. Mindenkit bátorítok a hozzászólásra és a kritikára. Senkit nem állt szándékomban megbántani, s ha ez akaratom ellenére mégis megtörtént, elnézését kérem.

Sine ira et studio.

Csesznegi Miklós

Bábuska

Egy régi, Oroszországból származó karácsonyi történetet mesélek el nektek.

Bölcsekről szól, akik egy csillagot követve utaztak éjszakánként, nappal pedig pihentek. Egy nap hajnal tájt, amikor metsző hideg volt odakint bekopogtak az egyik falusi ház ajtaján. Ez a kedves, vendégszerető *Bábuska* otthona volt, aki látva, hogy ebben a hidegben milyen fáradtak a vándorok, behívta őket melegedni a házába. Étellel kínálta őket, és megengedte, hogy aludjanak pár órát, majd utazásuk felől érdeklődött. Elmondták, hogy egy csillagot követnek, amely el fogja őket vezetni ahhoz az újszülötthöz, aki reményt, örömet és békét hoz a földre. *Bábuskát* ez a hír nagyon megörvendeztette. Örömmel halotta, hogy a bölcsek őt is magukkal hívják, de sajnos nem tudott menni. Rettenetesen hideg volt odakint, neki pedig még takarítania kellett, a legjobb kabátját megjavítania, a családnak szólnia, és úgy gondolta ajándékot is illő vinnie a babának. „Elmegyek megnézni a gyermeket, de nem ma.” – gondolta. Három vagy négy nap telt el, mire jobb lett az idő és mindent sikerült elintéznie. Így elindult megkeresni a gyermeket. Sajnos már nem vezette csillag az égen, és amire odaért Betlehembe, elkésett. Mindenütt kereste őket, de József, Mária és a kisbaba már elmentek Egyiptomba. Egész további életét azzal töltötte, hogy megtalálja az újszülötet, majd a felcseperedett ifjút, de soha nem lelt rá. Ezért Oroszországban azt mondják a mai napig is *Bábuska* az, aki karácsonykor háztól házig jár, ajándékot hagyva mindenütt a gyermekeknek, hátha megtalálja Jézust. Azt mondják, még mindig vándorol a világban fáradhatatlanul és szomorúan amiatt, hogy elhalasztotta utazását és elmulasztotta a Jézussal való találkozást.

Angolból fordította **Szász Adrienne**

Ady Endre: KIS, KARÁCSONYI ÉNEK

Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt-havat, hoznak.

Szeretném az Istent
Nagyosan dicsérni,
De én még kisfiú vagyok,
Csak most kezdek élni.

Isten-dicséretre
Mégis csak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.

Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.

Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

(Így dúdolgattam én
Gyermek-hittel, bátran,
1883
Csúf karácsonyában.)

Egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

Az Unitárius Élet utolsó számában (szeptember-október) egyházközségünkre vonatkozó tudósítást, lapzárta miatt, csak október 6-ig tudtuk ismertetni. Most a december 10-ig tartó időszakról szeretnénk tájékoztatni a kedves olvasót.

Október 8-án egyházközségünket Ellen Cerassuolo amerikai unitárius-univerzalista kapcsolattartó (networker) látogatta meg, aki évek óta intenzív tevékenységet folytat, mint a Belmont-i gyülekezet tagja, az amerikai testvéregyházközségi bizottságban. Magyarországi tartózkodása alatt több napig a lelkészi család vendégszeretét élvezte.

Október 8-án du. 17 órai kezdettel nyílt meg Botár Edit akvarell-kiállítása a Magyarok Házában, melynek megnyitóján részt vett egyházközségünk lelkésze és a fent említett Ellen Cerassuolo asszony.

Október 10-én délelőtt utolsó útjára kísértük és eltemettük a farkasréti temetőben Lórinczy Éva színművésznőt, aki életének 69 évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Utolsó éveit a kecskeméti színház társulatánál töltötte néhai unitárius testvérünk. Volt kollégái közül többen is jelen voltak a búcsúztatásán.

11-én Fölkeker Valéria felnőttkeresztelési előkészítőn vett részt a lelkészi hivatalban, aki elhatározta, hogy együtt keresztelkedik meg két kisfiával a közeljövőben.

14-én, a hónap második hétfőjén került sor a hónap első bibliaórájára, amit lelkészünk a hónap minden második és negyedik hétfőjén tart. Nagy népszerűségnek örvendenek a bibliaórák, és az utóbbi időben nemcsak az idősek körében, hiszen a munkába a középkorúak és a fiatalabbak is egyre többen bekapcsolódnak az idejüket elszentelve.

16-án lelkészünk találkozott a Baár-Madas iskola igazgatójával, Arany János igazgató úrral, akivel az unitárius hitoktatás kérdéseit tárgyalta meg; ugyanakkor ismertette a hittan óra anyagát és felosztását a növendékek számára az első félévi időszakra.

17-én este 7 órától a lelkészi család és a gyülekezet tagjai közül egy páran részt vettek a Thália Színház bemutatóján, melynek műsorán volt Visky András „Júlia” című monodramája. Az előadás felejthetetlen élményt jelentett. Szilágyi Enikő színművésznő csodálatos empátiával jelenítette meg „Júlia” papfeleség egyéni drámáját.

Október 18-án került sor Kelemen Dénesné sz. Benedek Ilona temetésére, aki életének 88. évében halálozott el. Idős asszonyhívunket az Új Köztemetőben kísértük utolsó útjára.

19-én, szombaton du. 3 órai kezdettel került sor szentendrei Skanzenben található „Felsőtiszatáji Református templomban” Száraz Attila és Gyurkovich Krisztina esketési szertartására. Fiatal testvéreink születésüket követően a katolikus keresztségben részesültek. Barátik által hallottak rólunk, unitáriusokról, majd a jegyespári felkészítők alkalmával ismerkedtek meg jobban az unitárius vallással és annak a tanításával, amit követően született meg bennük az elhatározás, hogy unitáriusok lesznek és annak szertartása szerint esküsznek örök hűséget egymásnak. Elhatározásukhoz és házasságkötésükhöz szívből gratulálunk.

Október 23-án került sorra az Uránia filmszínház nemrég felújított gyönyörű termében a „Szakrális kulturális hét” keretében, egy a Baptista egyház által összeállított műsorra, amelynek keretében fellépett az egyház jól ismert és külföldön is hírnevet szerzett kóru-

sa is. A rendezvényen az egyházközség lelkésze és Farkas Dénes lelkész közösen vettek részt.

25. és 26-án tartotta egyházunk a lelkészi értekezletet, valamint a harmadik negyedéves Egyházi Képviselő Tanácsi gyűlését.

A 27-i vasárnapi istentisztelet keretében emlékezett meg Kászoni lelkész úr prédikációjában Serveto Mihályról és Balázs Ferencről. Az utóbbinak 101. születési évfordulója alkalmából. Két korban egymástól távol élő személy, akinek oly kevés adatott az éveik száma szerint, de akik közül mindketten halhatatlan munkát fejtettek ki az unitarizmus fejlődéért, fennmaradásáért. Ezen a napon du. 17 órai kezdettel került sor a Dávid Ferenc Egylet rendezésében megtartott ünnepi alkalomra, amelynek címe „Kossuth apánk” volt. Meghívott előadó Sellei Zoltán volt, az áhítatot az egylet elnöke felkérésére Orbókné Szent-Iványi Ilona tartotta.

28-án, a hónap negyedik hétfőjén került sor az októberi hónap második bibliaórájára.

Október 29-én Szász Adrienne, Balácsi Alpár és Kászoni József koszorúzott a közelgő halottak napja alkalmából a farkasréti temetőben. Az emlékezés koszorúját több mint húsz helyen tették le az emlékezők az egyház nevében.

November 1-én du. hat órai kezdettel került sor a halottaknapra istentisztelet megtartására. Ez alkalomból az istentiszteletet a prédikációig Kászoni lelkész vezette, majd ezt követően mondott alkalmi beszédet Szász Adrienne a pestszentlőrinci gyülekezet lelkésze. A gyertyagyújtási, megemlékezési imádságokat felváltva tartották az úrasztalától.

3-án az istentiszteletet követően keresztelési szertartásra került sor. Ez alkalommal angol unitárius testvéreink jöttek el, hogy elsőszülött gyermeküket a belvárosi templomban itteni hagyományok szerint kereszteltessék. 2000 karácsonya előtt eskette Alan Edward Williams és Justin Dawn-Potter Williams házaspárt Manchesterben, egyházközségünk lelkésze, és a szülőpár ennek az emlékére (is) hozta el elsőszülött kisfiát Budapestre keresztelni. A szertartás magyar és angol nyelven történt, amit követően a kisfiú a keresztségben az Eden Arthur Potter Williams nevet kapta. E helyről is kívánjuk azt, ami a gyülekezeti közösségben elhangzott: adja Isten, hogy fejlődjön továbbra is testben és lélekben, Isten és ember iránti kedvességében a kisfiú, szülei és hozzátartozó szeretetei örömeire.

November 5-én temetési szertartás keretében búcsúztattuk Mezei Ida testvérünket, aki életének 74. évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Bánatra öröm szokott következni, tartja a mondás, és hogy mennyire így van, igazolja azt a november 9-én szombaton délelőtt sorra kerülő hármas keresztelési szertartásunk, melynek keretében megkereszteltük Csegezi János és Fölker Valéria gyermekeit: Jánost és Dánielt. Ennek a szertartásunknak az adott rendkívüliséget, hogy az édesanya is együtt keresztelkedett fiával. A jó Isten gazdag áldása és megszentelő ereje legyen a család életével.

10-én, vasárnapi istentiszteletünket követően, keresztelési szertartást végeztünk, melynek keretében megkereszteltük Dárdai Balázs testvérünket, aki utolsó éves építész-mérnök-hallgató és egyházunkba tért be, amelynek megpecsételésére felvette az unitárius keresztséget. Ugyanekkor mutatkozott be a híveknek Kálnoki Kis Sándor egyházközségi tagunk, akit a gyülekezet a

főgondnokhelyettesi tisztségre jelölt a november 16-án sorra kerülő Főtanácsi gyűlésén. A bemutatkozást a jelenlévők köszönettel vették és különböző kérdéseket intéztek Kálnoki Kis Sándorhoz, aki felelt a hozzá intézett kérdésekre. Az ismerkedés és beszélgetés folytatódott az istentiszteletet követően egy csésze tea, kávé mellett a lelkészi hivatalban.

11-én, hétfőn du. 17 órai kezdettel bibliaórát tartottunk.

12-én az egyházközség presbiterei közül egy páran és a gyülekezet lelkésze Kiss Miklós üvegművésszel találkozott a lelkészi hivatalban, aki az elvégzendő vitrál-üveg terveinek végleges terveit mutatta be a megrendelőnek.

14-én került sor du. 18–20 óra között az egyházközség presbiteri gyűlésére. Ezt követően Kászoni József lelkész és Zoltán Csaba m. gondnok a lelkészi hivatalban találkozott a magyarországi anglikán egyház vezető személyiségeivel.

16-án, szombaton Főtanácsi gyűlésen vett részt az egyházközség gondnoka, lelkésze és az egyházközség arra delegált tagjai, amelyet az idei évben a Bartók Béla egyházközség látott vendégül.

17-én a vasárnapi istentisztelet keretében emlékezünk meg Dávid Ferenc halálának 423. évfordulójáról. Meghívott előadónk ez alkalomból Szász János nyugalmazott lelkész volt, aki a tőle megszokott érdekesítő előadással állított emléket vallás- és egyházalapító püspökünknek. Nyugalmazott lelkész afiának e helyről is köszönetet mondunk az istentisztelet és az előadása megtartásáért.

17-én és 18-án családlátogatáson vett részt a lelkész, melynek keretében három családot látogatott meg.

22-én Hatvanban került sor dr. Kis Zoltán temetési szertartására. Egyházközségünket annak lelkésze képviselte, aki koszorút helyezett el a sokak által kedvelt Zoli bácsi sírján.

23-án, szombaton Pestszentlőrincen tartott gyülekezeti esten vett részt lelkészünk, és Szász Adrienne meghívására esti áhitatot tartott.

24-én a vasárnapi istentiszteletet követően emlékezett meg a gyülekezet a maga közösségében néhai dr. Kis Zoltán testvérünkről.

25-én, hétfőn du. tartotta a bibliakör a hónap második bibliaóráját.

26-án déli 12 órától került sor Lőrinczy András testvérünk temetési szertartására a váci temetőben, aki életének 60. évében hirtelen halállal távozott szerettei

köréből. Felesége és gyermekei: Réka és a Kanadából temetési szertartásra érkező Zoltán fia és szerettei kísérték utolsó útjára Istenben megboldogult afiát. Lőrinczy András csupán pár hónapja költözött át Magyarországra Erdélyből, aki bejelentkezése után intenzíven vett részt az egyházközségi élet munkájában. Hirtelen halála és távozása mindannyinkat meglepett és felkészületlenül ért. Isten akaratában megnyugodva kívánunk vigasztalódást szeretteinek.

Ugyanezen a napon jelent meg a Boncza nyomda gondozásában egy Kászoni József által fordított könyv Mészki címen, melynek szerzője Christine Morgan, Balázs Ferenc unitárius lelkész felesége.

November 29-én és 30-án tartotta Zsinati majd Főtanácsi ülést az erdélyi unitárius egyház, a kövendi egyházközségben, amelynek munkálatain, mint megfigyelő vett részt egyházközségünk lelkésze.

Az év utolsó hónapjának első napjával adventi időszakba léptünk. Ez határozza meg mindennapjainkat a karácsonyig terjedő úton. Az első gyertya fellobbant az adventi koszorún, mely áldott és szent figyelmeztetés arra, hogy mit kell tennünk, hogyan kell készülnünk Jézus születésnek fogadására. Bár ne találtatnánk hjával, hanem mindannyiunkat öröm töltene el az, aki az ajtónk előtt áll és kopog mindannyiunk szíve és lelke ablakán, örömezenet hoz.

December 2-án Gretchen Thomas, Léta Sándor és Kászoni József reggel 9 és délután fél 2-ig terjedő időszakban a tetsvéregyházközségi dolgokról egyeztettek és beszélgettek, együtt áttekintve a magyarországi egyházközségek és azoknak Kanadában vagy Észak-Amerikában levő tetsvéregyházközségi kapcsolatait.

4-én az MTV 1 áhitatot vett fel a templomban, amelyet Kászoni József tartott, és amely advent harmadik vasárnapján kerül adásba a kora délutáni órákban.

7-én tartotta az egyházközség, a hónap első szombatján, szeretetvendégségét, melynek keretében jelen volt a Vasutas Zeneiskola, „Pro Musica” zenekara és adventi hangversenyt adott a nagyszámú egybegyűlt érdeklődőknek. Ezt követően került sor Rozsnyai Béla képzőművész kiállításának megnyitójára, amelyet Kászoni József tartott.

Egyházközségünk szeretettel hívja híveit az egyházközség templomába karácsony ünnepe alkalmából, mindkét napi úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteletére, melyre mindkét napon de. 11 órától kerül sor.

(-)

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Október 26-án, szombaton 17 órai kezdettel Nyíró József halála 49. évfordulója alkalmából emlékestet tartottunk a templomunkban. Rázmány Csaba unitárius püspök bevezető áhitata után Medvigy Endre a Magyarok Háza, MVSZ Szent László Akadémia elnöke, irodalomkutató tartott előadást. Ó Szabó István Jászai-díjas színművész, Nyíró József egyik szép elbeszélését olvasta fel, Besenyei Boglárka és Raksányi Boglárka énekművészek népdalokat énekeltek. A megemlékezést a gyülekezeti teremben szeretetvendégség követte.

November elsején halottak napi istentiszteletet tartottunk templomunkban délután 6 órai kezdettel. Lelkész, gondnok és a hívek közül is azok, akik nem tudtak ez alkalomra haza menni és megállni szeretteik sírja mellett, meggyújtottuk az emlékezés gyertyáit.

November 4-én Rázmány Csaba püspök részt vett a XI. kerületben a Polgármesteri Hivatal nagytermében megrendezett Képviselő-testület alakuló ülésén. Tájékoztatás történt a választások végleges eredményéről,

amit az önkormányzati képviselők és az újonnan megválasztott polgármester eskütétele követett.

November 5-én Léta Sándor lelkész részt vett a NKÖM és a Belügyminisztérium által a Kriminálexpó 2002 keretében rendezett I. Műtárgyvédelmi konferencián a Budapesti Kongresszusi Központban. Bővebb beszámoló a folyóirat utolsó oldalán a hírekben.

November 12-én, kedden este 8 órai kezdettel egyházközségünk gyülekezeti termében tartottuk meg a szokásossá vált XI. kerületi lelkészek találkozóját. A keresztény lelkészek minden hónap második keddjén este különböző felekezetek gyülekezeti termében gyűlnek össze, hogy egy előre kiválasztott bibliai részt közösen magyarázzanak és értelmezzenek. Majd ezt követi a terített asztal mellett a kötetlen beszélgetés. Jelen alkalommal 12 lelkész vett részt: 3 katolikus plébános, 3 ciszterci szerzetes atya, 2 református lelkész, 2 evangélikus lelkész, és 2 unitárius lelkész. Léta Sándor az általa kiválasztott és a meghívóban ismertetett 1Korintus

12,12-31 bibliai verseket röviden magyarázta, majd a többi lelkész is hozzászólt. Ezt követte a katolikus felek kérésére unitárius egyházunk történetének és hitelveinek ismertetése. Ugyanis a lelkészek elmondták, kevésbé ismerik vallásunkat és ez a találkozó jó alkalom arra, hogy két unitárius lelkész részéről bővebb ismerethez jussanak. Rázmány Csaba püspök és Léta Sándor lelkész ennek a kérésnek tett eleget. A találkozó sikeres voltát igazolta az is, hogy a megszokott időnél tovább maradtak a lelkészek. A következő napok visszajelzése is azt igazolta, hogy mindenki sikeresnek nyilvánította a találkozást. (A következő találkozó december 10-én, lapzártá után lesz, ezért sajnós erről még nem számolhatok be.)

November 15-én megkoszorúztuk a XI. kerületben a Dávid Ferenc utcában levő Dávid Ferenc emléktáblát. Az ünnepségen felszóltak és ünnepi beszédet mondtak: Rázmány Csaba unitárius püspök, Szalay István, címzetes államtitkár, Molnár Gyula a XI. kerület polgármestere, Csapody Miklós kerületi képviselő, Mikó István egyházunk főgondnoka. Híveink nagy létszám-ban vettek részt ezen az ünnepségen. Összesen hat koszorút helyeztünk el.

November 16-án templomunkban tartotta meg a Magyarországi Unitárius Egyház évi főtanácsi gyűlését, melyen Kálnoki Kiss Sándor választották meg főgondnok-helyettesnek. Muszka Ibolya megerősítést nyert a könyvtáros-levéltárosi tisztségében. Megválasztották az első és másodfokú fegyelmi bizottság tagjait. Az új tagok letették a hűségfogadalmat.

November 17-én, vasárnap délelőtt 10 órától Dávid Ferenc emlék-istentiszteletet tartottunk, melyet 11 órától a gyülekezeti teremben Sándor János erdélyi fafaragó kiállításának megnyitása követett. A kiállítást Banner Zoltán művészettörténész nyitotta meg. Közreműködtek: a Fóti Asszonykórus Vizsy Edit vezetésével és Iványi Dóra szavalataival. Délután 17 órai kezdettel a Dávid Ferenc Egylet reformációi és Dávid Ferenc-megemlékezést tartott. Az áhítatot Szász Adrienne lelkész-nő végezte, az ünnepséget Dr. Nyiredy Szabolcs, a DFE elnöke nyitotta meg. Ünnepi beszédet mondott Szombathalvi József székelykeresztúri esperes. A zenei aláfestést Kobzos Kiss Tamás szolgáltatta.

November 22-én részt vettünk Dr. Kiss Zoltán temetésén, akit a Hatvani temetőbe helyeztek örök nyugalomra hitvese mellé. Gyülekezetünk részéről jelen volt Rázmány Csaba püspök, aki a temetési szolgálatot is végezte, valamint Léta Sándor lelkész és Gergely Felicián gondnok.

November 23-án Léta Sándor lelkész részt vett a pest-szentlőrinci unitárius egyházközség által szervezett gyülekezeti esten, ahol az áhítatot Kászoni József lelkész végezte, és az ünnepi műsort a Kispesti Gyöngyvi-

rág Kórus szolgáltatta, akik komolyzenei koncertet adtak. A szeretetvendégséget vacsora követte.

Október és november hónapjai nekünk magyaroknak és unitáriusoknak az emlékezés és gyász hónapjai. A vasárnapi istentiszteletek is ennek a hangulatában, az események felelevenítésében és a példát vételében zajlottak le. December elsejétől már a reménység, az öröm, a boldogság hónapja kezdődik. Itt van Advent, közeledik a Karácsony, az örömszerzés áldott alkalma.

December elsején, advent első vasárnapján zenés istentiszteletet tartottunk, mely alkalommal az adventi gondolatok szószéki elhangzása után, Dinnyés József dalszerző és zoltárekes vidította fel lelkünket a megzenésített zoltárokkal és adventi, karácsonyi hangulatot keltő versekkel.

Továbbá fel szeretném hívni minden kedves érdeklődő figyelmét, hogy templomunkban a következő istentiszteleteket tartjuk:

December 22-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel tartjuk a gyermekek karácsonyfa-ünnepélyét.

December 25-én és 26-án, karácsony első és másodnapján délelőtt 10 órakor ünnepi istentiszteletet tartunk úrvacsoraosztással.

December 29-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az óesztendő búcsúztató istentiszteletet tartunk.

2003. január elsején, szerdán délelőtt 10 órai kezdettel újévi istentiszteletet tartunk.

Az MTV1 felvételt készített a „Hajnali gondolatok” című adásba. December 25-én Rázmány Csaba püspök, január 13-án pedig Léta Sándor lelkész gondolatai hangzanak el.

Minden kedves hívünket és érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

2002. évben végzett szertartások:

Esketések:

Július 26-án házassági megáldásban részesítettük Kerekes Árpád és Kiss Katalin testvéreinket; október 5-én házassági megáldásban részesítettük Rázmány József és Pásztor Szilvia testvéreinket.

Keresztelések:

Április 20-án felnőtt keresztelésben részesítettük Kiss Katalint; április 21-én megkereszteltük Balázs Csaba és Vass Jolán fiúgyermekét, Rolandot; május 29-én felnőtt keresztelésben részesítettük Cseri Gábort; június 16-án megkereszteltük Vajda József és Reitinger Edit fiúgyermekét, Richárd Domokost; szeptember 8-án megkereszteltük Szigeti Zsolt és Szabó Éva hároméves kisfiát, Zsoltot és háromhónapos kislányát, Noémit; október 2-án megkereszteltük Kátai Kristófot; október 2-án megkereszteltük Pásztor József és Gál Mária Erika kislányát, Szilviát.

Temetések:

Utolsó útjukra kísértük és eltemettük: január 18-án Székely Józsefet 87 éves korában; június 10-én Korompay Győzöt 59 éves korában; július 3-án Ilia Lászlót 80 éves korában; július 17-én Győry Gábort 70 éves korában; augusztus 12-én Ferenczi Sándort 69 éves korában; augusztus 22-én Birtalan Dénest 79 éves korában; augusztus 24-én Bartha Sándorné, Radó Máriát 61 éves korában; augusztus 27-én Beck Béláné Hegedüs Erzsébet 91 éves korában; szeptember 9-én Deák Ferencné Hámor Irént 78 éves korában; szeptember 24-én Kékesi Józsefné Tusa Klárát 80 éves korában; október 7-én Nagy-Szalóki Istvánné Szaniszló Annát 81 éves korában; november 8-án Deák Bertalanné Páll Ilonát 89 éves korában; november 22-én Dr. Kis Zoltánt 78 éves korában.

Fotó: Aranyossy György

Léta Sándor lelkész

Pestszentlőrinc

2002. november 23-án, szombaton ismét sor került hagyományos szeretetvendégségünkre. Az előző szeretetvendégséghez hasonlóan megint a zenéé volt a főszerep. Kászoni József lelkész áhítata után a kispesti Gyöngyvirág Kórust láttuk vendégül, akik csodálatossá varázsták esténket. Műsorukon a zeneirodalom szinte valamennyi korszakából származó darabok szerepeltek. Az Advent jegyében karácsonyi dallamok is felcsendültek. Külön erre az alkalomra erdélyi népdalokkal is készült az együttes, nagy örömet okozva ezzel hallgatóságának. A koncertet a Székely Himnusz zárta. Az egy-

házközség asszonyai által készített vacsorának ismét nagy sikere volt, éppúgy, mint az azt követő tortaárverésnek.

Sok szeretettel hívunk és várunk mindenkit a december 25-én 11 órától tartandó karácsonyi ünnepeinkre. Várjuk továbbra is a már nem használt, de még jó állapotban lévő ruhákat, játékokat, amelyekkel a ferihegyi átmeneti menekültszállás lakóit szeretnénk megörvendtetni. Segítségüket előre is köszönjük.

Szász Adrienne

Debrecen

November 17-én Balázi László főjegyző úr és kedves felesége végezték a szolgálatot, melyben Dávid Ferencre emlékeztünk. Az istentisztelet végén elbúcsúztak a gyülekezettől, mi pedig megköszöntük, hogy a születési szabadság alatt sok más teendő mellett a debreceni szolgálatokat is ellátták.

Adventtől, az új egyházi év kezdetével a gyülekezet kérésére és eredeti szándékom szerint visszaálltam a szolgálatba.

Ezúttal is köszönöm a presbitériumnak és kollégáimnak, hogy segítségükről biztosítottak, tudniillik a debreceni szolgálatot csak azzal a feltétellel láthatom el, ha a szórványokról is gondoskodom, ami egyik esetben sem kevesebb, mint 130 km távolságra van.

December elején, immár hagyományosan, a presbitérium megünnepelte a Miklós napot, Dr. Kozák Miklós gondnokunkat köszöntöttük. Most a presbitérium tagjai, a családtagokkal kiegészülve töltöttük együtt az egész napot, hisz e testület valóban baráti közösséget alkot.

Ebben az évben még mindhárom alkalommal 9 órai kezdettel tartjuk istentiszteletünket, így karácsony első napján is, amelyen úrvacsorával ünnepeljük meg Jézus születését. A gyerekek betlehemes játékkal készülnek.

A debreceniek nagy öröme és a Déri múzeum 100 éves évfordulójára visszaérkezik a városunkba Munkácsy Mihály Krisztus Trilógiájának hiányzó része, a Krisztus Pilátus előtt című festmény. Ez nagyszerű alkalom, hogy ne csak a karácsonyt töltsük Jézus fénykörében, hanem az elkövetkező napokban is ebben a szellemiségben maradjunk. December 28-án, szombaton a nagyváradi unitáriusokkal közösen, gyülekezeti nap keretében ellátogatunk a múzeumba. Majd ezt követően művészettörténeti előadással, áhítattal és szeretetvendégséggel zárjuk a 2002-es esztendő, melyet a szeretetvendégségek rendjén a közösségi alkalmak évének nevezhetünk.

2003. január 5-től kezdődően a debreceni istentiszteletek 10 órakor kezdődnek!

- mvk -

Győr

„Mekésett róvás az idő falába”

Konfirmandusainnak szeretettel...

Lassan búcsút mondunk a 2002-es esztendőnek, és az ilyenkor szokásos számvetéskészítés közben mindegyre számonkérően visszaköszön az őszi események egyike, amely a Győri Unitárius Egyházközség legjelentősebb ünnepe is volt egyben.

Szeptember nyolcadikát írtunk, és a nyári kánikulát idéző melegben mintegy kétszázan gyűltünk össze, hívek és támogatók, hogy az egyházközség önálló fennállásának tizedik évfordulóját megünnepeljük.

Egész évben készültünk erre az eseményre, és ha nem is sikerült minden elképzelésünket megvalósítanunk mégis büszkén nyugtázhattuk, hogy jóindulatú kezek szorgos munkája eredményeképpen megszépült az ingatlan és az azt körülvevő telek. Újrameszeltük kívülről az ingatlant, lefestettük a kapukat, a haranglábat, amelyre új zsindelető került, az ingatlan melletti romos részt teljesen felszámoltuk. Falaztunk, betonoztunk, eltakarítottuk a szemetet. A szépen zöldelő fűvön ott álltak a saját erőből megvásárolt sátrak, székek és asztalok, a kaput körülölelő zöldfenyő- és virágkoszorúk, a haranglábon elhelyezett négy zászló egyaránt jelezte, hogy nem mindennapi esemény zajlik a Szittyá utcában.

Az ünnepély rövid megemlékezéssel kezdődött. Felidéztük az elmúlt tíz esztendő legfontosabb eseményeit, azzal a reménnyel, hogy a továbbiakban is folytatjuk a megkezdett munkát. Az egyházi főhatóság nevében Balázi László, főjegyző köszöntötte az egybegyűlteket és tolmácsolta a Püspök úr és Főgondnok úr üdvözlését, akik nem tudtak jelen lenni a rendezvényen. Győr város önkormányzata részéről Jungi Csaba alpolgármester úr

fejezte ki örömét az évek óta ismert és általuk is támogatott kis közösség fejlődését és megerősödését szemlélve. A helyi vallásos élet képviselőjében Győri Béla plébános úr méltatta a két közösség közti egyetértést és együttműködést. A helyi részönkormányzat képviselőjében Reuter György biztosította a híveket a további támogatásról, részben a részönkormányzati épületben tartott istentiszteletek lehetőségét, valamint a templomépítési szándék megvalósítását illetően. Ezt követően az egyházközség fiataljai által előadott műsort hallgathattunk meg. Elhangzott Bódás János: Ki van jelölve a helyed és Reményik Sándor: Templom és iskola című verse Komlósi Ildikó és Gellér Bibó Zsolt konfirmándusok előadásában. A műsor színvonalát emelte, hogy Fehérné Bódi Blanka és Magyarai Katalin előadók Erdélyt idéző, hagyományos népviseletben léptek fel.

Az ünnepi megemlékezést konfirmációval egybekötött istentisztelet követte. Igét hirdetett Balázi László főjegyző, kántorizált Balázi Lászlóné. Hitéről tanúbizonyságot tett öt növendék, akik egész évben vállalták, hogy messzi vidékekről eljárnak az előkészítőkre, és eleget tesznek valláserkölcsi kötelezettségüknek. Komlósi Ildikó, aki Kolozsvárról származik és szüleivel Hajmáskéren lakik. Boros László, aki Székelyudvarhelyről költözött jelenlegi lakhelyére, Kapuvárra. Derzsi Dániel, aki mészkiői gyökerekre tekint vissza, és akinek nagymamáját még Balázs Ferenc konfirmálta, Győrságon lakik. Gellér Bibó Zsolt, aki Dombórol származik és szüleivel Mosonszentmiklóson lakik. Szabó Zoltán, áldott emléké Gőncz Mihály lelkésztestvérünk unokája volt az egyedüli, aki Győrben lakik. Neki a gyökerei Alsó-felső Szentmihályról erednek.

Az istentiszteletet követően került sor az ingatlan falára elhelyezett emlék- és névtábla felavatására, amelyet a helyi lelkész és Balázi László főjegyző végzett. A több mint kétórás rendezvény a Székely Himnusz elnevelésével zárult.

Ezt követően minden résztvevő hozzájárulásával kereti szeretetvendégségre került sor, ahonnan aztán hálás köszönő szavakkal búcsút véve igyekezett haza mindenki régi vagy újonnan választott otthonába: Marosvásárhelyre, Kolozsvárra, Füzesgyarmatra, Hódmezővásárhelyre, Budapestre, Tatabányára, Pápára, Farkasgyepűre, Szombathelyre, Sopronba, Nagylózsra, Hajmáskérre, Veszprémbe, Zalaegerszegre, Mosonszentmiklósról, Kapuvárra, Écsre, Győrságra, Pannonhalmára, Pázmándfalura, Hédervárra, Bécsbe.

Sándor Gy. Mátyás
lelkész

Hódmezővásárhely

Hosszú idő óta nem jelent meg hír Hódmezővásárhelyről. Ez nem jelenti azt, hogy nem tesszük a dolgunk, sőt.

Valószínű nem ilyen jellegű hírré lennének kíváncsiak az olvasók, hogy hogyan küzdünk mindennapjainkban, hanem valami szép, kiemelkedő eseményről szóló hírt várnának tőlünk. Hát ilyenrel nem szolgálhatunk, és nem azért, mert nem vagyunk optimisták, hanem azért, mert nincsenek.

Arról írhatunk csupán, hogy szűkös anyagi körülmények között lévő gyülekezeti tagjainktól nem várhatunk (és nem is várunk) el anyagi támogatást, sőt mi szeretnénk segíteni megkeseredett híveinken.

Megpróbáljuk családlátogatásainkkal, meghallgatásukkal feljűk fordulásunkkal, megértésünkkel enyhíteni gondjaikat. Azzal, hogy optimizmussal fordulunk feljűk, s mosolyunkkal egy szép délutánt szereztünk nekik, már tettünk valamit.

Szívesen is teszi az ember mindezt nagyon sokáig, de néha a lelkésznek is fel kellene töltdnie. Honnan vegye hát az erőt, ha néha maga is segítségre szorul és nincs segítség. Nemcsak lelki, fizikai sem. Híveink idősök, betegek. A lelkész és családja takarítja a templomot, imatermet, harangoz, a megüresedett kántori lakásban spaknival maga kaparja le a régi festést, hogy ezzel is spóroljon, hogy ne kelljen rá előteremtteni az anyagiakat.

Egyszóval végzi a mindennapi munkáját és „jut” ereje szeretettel az emberek felé fordulni. Szükségük is van az ilyenfajta „segítségre”. Egyre többen várják, hogy „megtiszteljűk” házukat.

Kellemesek ezek az együttlétek, s talán a legfontosabbak. Tapasztalatunk szerint szükség van az istentiszteletek utáni együttlétre is, a beszélgetésre. Min-

denkinek van mesélnivalója, talán segítséget, megoldást talál gondjaira egy-egy gyülekezeti tagban. Sajnos Szegeden nincs saját imatermünk, így a református templomban tartjuk istentiszteleteinket. Itt nincs lehetőség az együtt maradásra. Téli időszakban különösen siet mindenki nem az utcán topogni. Mire az úrasztalát leszedjűk, híveink szétszélednek. (Legalább, ha bérelhetnénk egy termet az is megoldás lenne.)

Szóval álmodozunk, próbálunk ezeknek ellenére is optimistán, jókedvvel fordulni híveink felé, hogy ne terheljűk mi is a mi gondjainkkal őket.

És megkérdem megint, honnan szerezen a lelkész ismét annyi lelki erőt, hogy mindezt derűvel, elégedetlenség nélkül évről-évre folytatni tudja. Igen itt van a Hit, s a Remény, hogy egyszer csak jobb lesz.

Itt a remény gyermekeink szemében, akikkel dolgozni fantasztikus. A Karácsony közeledtével ismét nekűnk a feladatunk azoknak a gyermekeknek a lelkébe Karácsonyt varázsolni, akik otthonról nem hozták ezt az érzelmi pluszt és a hagyományt. Ebben az elanyagiasodott világban merész vállalkozás, és mégis ismét megpróbálkozunk vele, hiszen hiszűnk abban, hogy nem hiábavaló, ha megtanítjuk őket egy-egy énekre, lelket melegengető szerepre, amit annyi szeretettel fogadnak majd a szűlők.

Nagy gondossággal, odafigyeléssel válogatjuk a verseket, és azon töprengűnk, hogy miből teremtsűk elő a szeretetsomagra valót, mert hát a megérdemelt jutalom a szereplésért a szeretetsomag lenne.

Ezek a gondolatok foglalkoztatnak az advent közeledtével, hogy megtaláljuk a megoldást mindarra, ami szomorúságot okozhat lelkűnkbe.

Kiss Tűnde

Füzesgyarmat

Előző lapzártaunk óta a sokszor téliesen zord, máskor tavasziasan gyönyörű őszenben rengeteg szolgálatot végeztünk a ránk bízott gyülekezetekben. Az előző időszakhoz hasonlóan kis hazánk keleti részében ide-oda száguldoztunk, eleget tenni mindenhol, ahova a kötelesség hívott. A sokszor hangulattalanná lett hétvégeken öröm volt együtt lenni híveink kisebb vagy nagyobb csoportjával templomainkban, imaházainkban.

Október 20-án, mert ez volt a közelebbi vasárnap, megemlékeztünk az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójáról. Füzesgyarmaton hittanórás gyerekeinkkel és felnőtt híveinkkel kivonultunk emlékparkunkba és elhelyeztük virágainkat az 1956-os emlékszobránkon. Megható volt az imádságos, Himnusz-éneklése emlékezés. Debrecenben délután 3 órakor volt az emlék-istentisztelet, ahol elhangzottak ugyanazok a költemények, mint délelőtt Füzesgyarmaton, idézve a forradalmár hősök emlékét.

Ugyancsak ünneppé varázsolta az emlékezés napját az anyaegyházköziségben egy kettős keresztelési szertartás. Egyházszerető gondnokasszonyunk, Gyáni Endréné két dédunokáját kereszteltük meg gyönyörűen feldíszített templomunkban. A Széplaki család elsőszülöttje az Emese nevet, a Györfi család elsőszülöttje pedig az Alexandra nevet kapta a keresztelésben. A hitéhez hűséges dédnagymama 11 évvel ezelőtt kereszteltette meg unokáit templomunkban, és most az ő gyerekeiket jegyeztük be kis unitárius keresztény családunk tagjai sorába. Bár nem a településünkön laknak, mert hivatásuk elszórtotta őket Várpalotára, illetve Egyekre, kis közösségünk tagjai kívánnak maradni továbbra is. Isten éltesse a kicsinyeket és tartsa meg a szülőket, nagyszülőket, dédszülőket egészségben és kifogyhatatlan szeretetben.

Október 23-án az egyházköziség lelkészeként részt vettem a városi ünnepségen, ahol az új polgármester tartotta a megemlékezést.

Október 27-én, a reformáció emléknapjához közel eső vasárnapon megidéztek ennek a vallásos-szellemi forradalomnak az elindulását. A számos érdeklődő az alkalomhoz illő verseket, énekeket hallgathatott meg az istentisztelet alatt.

Október 20-án Debrecenben az emlék-istentisztelet után megáldottuk híveink, Kovács Attila és családja új hajlékát. A Biblia üzenetével szóltunk az áldozathozókhoz és kértük az Istent, hogy legyen a szeretet és békeség hajléka az otthon a több nemzedéket egyesítő, gazdag lelkű család számára sok ideig.

November 1-én a közeli Darvason, immár egy évtized óta, a Polgármesteri Hivatal felkérésére megemlékezést tartottunk a köztemetőben a halottakra és a háborúban elesett hősökre emlékezve. Ugyanaznap délután 3 órakor emlékeztünk szeretteinkre a füzesgyarmati templomban számos résztvevő érdeklődése közepette.

November 17-én tartottuk meg a Dávid Ferenc-emlékistentiszteletünket, amely alkalmával elhangzott Gellérd Imre: Reformálódj! című, hatalmas üzenetet tartalmazó verse, valamint felcsendültek hitvalló énekeink, köztük a reformátor kedvelt, 43-as számú ének: „Adjunk hálát mindnyájan!”. Ugyancsak 17-én délután 3 órakor tartottuk az emlék-istentiszteletet Debrecenben. Beszolgáló lelkészként az istentisztelet végén elköszöntünk a kántori teendőket végző feleségemmel a gyülekezettől, mert a továbbiakban a helybeli lelkész fogja a szolgálatokat elvégezni. Megköszöntük a kedves hívek ragaszkodását és Isten áldását kértük életükre, az egész kis gyülekezet munkájára, gyarapodására.

November 24-én délután szolgáltunk az Idősek Otthonában, ahol két halottunkról is megemlékeztünk.

Aznap délután 3 órakor volt a gyermek-istentisztelet templomunkban. A megható szertartást Nagy Alexandra és Csordás Gergő hittanosok végezték. Istentisztelet után sor került a szeretetvendégségre, ahol elfogyasztottuk a szülők, nagyszülők, rokonok által hozott és készített szendvicseket, süteményeket. Óriási sikere volt a rengeteg sok tombolának, amit szintén a fent említettek adtak össze, vásároltak vagy készítettek. Ez alkalommal kértük Isten áldását két újabb unitárius újszülöttre, akik a közelmúltban látták meg a napvilágot, az egyik a Darabos családban, a másik pedig fiatal presbiterünk, Kovács Lajosék harmadik lányaként. Az Isten éltesse őket, és várjuk, hogy majd megkereszteltessék.

December 1-én mi is meggyújtottuk az első adventi gyertyánkat itthon is és Gyulán is. A füzesgyarmati templomot díszítő koszorút megköszönjük a Barkóczi-Klinszky virágüzletnek, a gyulai pedig Romvári Etelka gondnokasszonyunknak.

December 6-án a hittanóra keretében Mikulás-járás volt, ami jó hangulatot teremtett gyerekeink körében.

Elszaladt ősziünk, karácsonyvárasunkban hat testvérünket veszítettük el. Nagy Jánosné Kisgyörgy Ilona 69, Fűredi Andrásné Bese Julianna 88, Nánási János 68, Tüzes József 83, id. Bere Sándorné Kovács Margit 70, Márkus Tivadarné 90 éves korában költözött el ebből a világból. Pihenjenek csendesben, a vesztesek pedig vigasztalódjanak Isten megmásíthatatlan akaratában.

Adventi, karácsonyi ünnepeinkkel kapcsolatban Isten segítségével azt tervezzük, hogy december 19-én, csütörtökön a füzesgyarmati klubunkban, 20-án a bélmegyeri klubunkban fogunk dalárdáink közreműködésével karácsonyestet tartani. Szenteste délutánján 5 órakor pásztorjátékos, betlehemezéses ünnepélyt tartunk. Közel 30 gyermeket ajánlunk meg, valamint az Unitárius Alapítvány és az egyházköziség jóvoltából 15 hittanosunkat jutalmazunk meg a hűséges hittanórai részvételért és templomlátogatásért. Karácsony első napján úrvacsorázó istentiszteletet tartunk, délután az Idősek Otthonában ünnepelünk úrvacsorázattal. Második napon Vásárosnaményban lesz ünnepi, úrvacsorázó istentisztelet, délután megáldjuk Fel-

Gyáni Endréné gondnok dédunokáinak keresztelője.

hős Szabolcs presbiter és családja új otthonát, ahova az ős folyamán költöztek.

Az óév utolsó vasárnapja, 29-e délutánján fél négykor a Gyula és Környéke Szórványegyházközségben tartunk úrvacsorázó istentiszteletet. Nem hagyjuk ki a hagyományossá vált szilveszter éjszakai istentiszteletet sem fél tizenkettőkor. Várjuk, jöjjenek együtt búcsúztatni az ősztendőt és köszönteni az új évet. A 2003-as évünkben első alkalommal Budapesten, a Nagy Ignác utcai templomunkban lesz 11 órakor ünnepi istentisztelet, amit a szokásos újévi fogadás követ majd a Püspökség és az

egyházközségi tanácsteremben. Újévi beszámoló istentiszteletünket 2003. január 5-én, délelőtt 11 órakor tartjuk egyházközségünkben. Ahhoz két hétre, 19-én lesz az egyházközség számadó közgyűlése.

Őszi munkánkat, ünnepi tervezetéseink lendületét az sem törte meg, hogy a tervezett lelkészi lakásépítés ügye mind reménytelenebb. A megkeresett illetékesek semmilyen választ nem küldenek beadványainkra. Mindennek ellenére hinni akarjuk, hogy nem hagy el az Isten, és valami módon csak elkezdhetjük az álom megvalósítását.

B. L.

Kocsord

Október és november az ős, az elmúlás, a gyász, egyéni, egyházi és egyetemes tragédiák jegyében vonult át felettünk.

Október 5-én temetés volt, erről az előző számban már megemlékeztünk. Másnap megemlékeztünk az aradi tizenhárom vértanúról. Gyászlobogó lengett a torony ablakából. A templomban emlékbeszéd hangzott el a Jn.17.1–5-ből, ahol főpapi imádságában Jézus arról tesz bizonyosságot, hogy akik elvégzik a Földön azt a munkát, amit Isten rájuk bízott, megismerik őt, és örök életet élnek megdicsőülve. Vértanúink nem tehetnek arról, hogy a magyar függetlenség harca akkor elbukott. Ők a rájuk bízott feladatot maradéktalanul teljesítették. Ameddig magyar él a Földön, és az egyedül igaz Istent ismeri, emlékezetükben ők itt is élni fognak, amint örök életük van a Mennyben is.

13-án, szombati napon Kolozsváron megkereszteltem a budapesti illetőségű Vajda Fruzsínát. November 9-én a helybeli Lakatos Boglárkát részesítettem a keresztség szertartásában.

Október 20-át az ötvenhatos forradalom és szabadságharc emlékének szenteltük helyben és Nyíregyházán. A Kol. 1–13-ból hirdetem, hogy gyarlóságaink képezik legnagyobb ellenségünket. Nagyobbat, mint az egykori megszállók és kiszolgálóik hada. Velük szemben Jézus vezető győztes forradalmunkat, ha hiszünk benne és követjük őt. Isten az, aki „megszabadított minket a sötétség hatalmától, és ő vitt át minket szeretett Fiának országába, akiben van megváltásunk és bűneink bocsánata.” Nyíregyházán a kórház kápolnájában imádkozunk az ott szenvedő betegek gyógyulásáért.

28-án Székely Ferencné és alulírott lelkész a várostól kapott meghívásra részt vettünk Mátészalkán a reformáció emléknapiján. Meghallgattuk Bölcskey Gusztáv debreceni református püspök emlékbeszédét Ravasz Lászlóról, születésének centenáriuma alkalmából. A népes közönség előtt három unitárius istentiszteleti éneket is előadott a Csányi Ottó vezette Ádám Jenő énekkar. Első ezek között a 305., az énekes Mi Atyánk. Második volt a 147., Szálljon buzgó szálljon forró / Hála hozzád, jó Atyánk. A harmadik ének premier, amit, erre az alkalomra dolgozott fel és tanított be a karnagy úr: 106., Reménykedő szívvel / Sóhajtok az égbe, a Töredelmes esedezések közül. Vastappsal jutalmazta a közönség.

Halottak napján alulírott lelkész rendbe tettem Jakab Miklósné Jozeph Olga, a néhai Jakab Jenő lelkész édesanyjának sírját, és gyertyát, gyűjtöttem rajta. Kívüle még egy közemberünk nyugszik itt: Végh Mihály lelkész. Sírját halála 20. évfordulója, illetve névnapja alkalmával őszi hálaadáskor látogatta meg népes családja, és emlékére úrvacsorát adományozott.

Isten különös gondviselésének tekintjük, hogy ez alkalmat az MTV közvetítette templomunkból. Ha ez a keresztes történelem egy vallásosabb korszakában

ment volna végbe, a közvélemény Isten-bizonyítékként élte volna meg. Ma mégis nagyobb szükség van rá, mint volt bármikor. Egy ilyen egybeesést hálátlanság lenne a pusztá véletlennek tulajdonítani. Valamint azt is, hogy alulíró Kolozsváron élő lánya és családja is élőben nézhetette meg az adást, amiről az ugyan tudott, de ott az MTV1 nem, csak a második közszolgálati tévé fogható. Igen ám, de úgy akarta Isten, hogy adás közben, meglepetésként átkapcsoljanak a kettesre. Isten arról is gondoskodott, hogy a család épp akkor érkezzen haza a templomból, a gyerekeknek bekapcsolja lányom a késszüléket, és a megfelelő gombra tévedjen az ujsa, hogy gyermekese helyett édesapja prédikáljon neki a kocsordi templomból.

Minket mélységesen meghatnak az ilyen események, és hálára köteleznek Isten iránt, aki résztvevőként kíséri életünket. Ilyenkor megmutatja magát, hogy Isten-élményünk legyen. Tapasztalati meggyőződésünk, hogy ilyen Isten-élménye minden hívünknek van, és azokat közölnék is, ha akadály ne lenne. Híveink nem teológusok. Hitvallásunktól idegen képzeitek is vannak, amiket épp ezen az úton tudnánk a legtisztább evangéliumi útra terelni.

November 3-án ismét lengett tornyunk ablakában a gyászlobogó, 1956-os nemzeti tragédiánk másnap következő évfordulójára, valamint az azt megelőző halottak napjára. Nekem az Újszövetség nem egy magyarzó jegyzet az Ószövetséghez, hanem az áldozó: vallásgyakorlatról az imádkozó szeretet vallásgyakorlatára való áttérés Evangéliuma. Az elmúlást sem csak a földből vétetett testnek a földbe való visszatéréseként prédikálok. Ezért az 1.Móz.3.19. alatt található ígét se hirdetem Jézusnak a Jn.5.24.-ben található és az örökletről szóló tanítása nélkül.

November 10-én megemlékezést tartottunk Dávid Ferenc vértanúhaláláról a kocsordi gyülekezetben, majd 17-én Nyíregyházán. Alapigeként a Jn.14.6. szolgált: „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.” Mert Dávid Ferenc, aki a megfeszített Krisztus szolgájának nevezte hivatalosan is magát, Jézus által menetelt fokról-fokra az igazság Atyja felé, és Jézus kereszteként szenvedte el a fogságot Déva várában, melynek falára tulajdon vérével és utolsó erejével írta fel, hogy „útjában az igazságot semmi sem tartóztathatja fel”. – Amint Jézus is igaz szívvel bocsátott meg ellenségeinek a kereszten.

December elején, advent első vasárnapján megnyitottuk a Jézus születése felé örömteli várakozással tekintő készülődés időszakát. Meggyújtottuk a halottak napi gyertyavilág után begyűrt szokás szerint az adventi koszorú első gyertyalángját. A koszorú Jakab Péterné egykori hűséges templomlátogatónk ajándéka, aki ma már nem tud ilyen messze eljönni. De adjon neki a jó Isten kedves családja körében annyi békét, szerető szívet, amennyivel azok a gyertyák világítják nekünk a karácsony felé vezető utat.

Nyitrai Levente lelkész

A Baranya Megyei Bíróság 2002. október 16. napján hozott végzésével bejegyezte alapítványunkat (alapító tagok: Magyar Imréné, Dr. Lehmann Antal, Dr. Sikó Agnes, Dr. Szabó Attila, képviselője: Máté Ernő), azonban e határozat ellenében a Megyei Főügyészség fellebbezést adott be a Bíróság figyelmét elkerülő apróbb hibák miatt. Így nem tehetünk mást, mint figyeljük az

immár tőlünk függetlenített eseményeket, és másfél évet várunk a Megyei Legfelsőbb Bíróság határozatára, avagy megszüntetjük az eljárást, és újból beadjuk kérésünket. Azonban a megszüntetés lehetősége még a Bíróságon sem tisztázott,

mert hogy a Főügyészség nem azért „dolgozott”, hogy ez meg lehessen „vétózni”.

Október 20-án Székesfehérváron keresztelői szertartásra került sor. Megkereszteltem Borsos Mózes és Soós Hajnal Antónia nevű gyermekét. A több mint hatvan lelket számláló székesfehérvári (és környéki) gyülekezetnek immár kialakult egy magja, havonkénti istentiszteleteinket egyre bensőségesebb hangulatban tartjuk meg.

November 10-én tartottuk Dávid Ferenc emlékünnepegyünk, amely a Kossuth Rádió egyenes adásában volt hallható. Vendégül láttuk a Pécsi Református Gimnázium vendégkórusát, Hoppál Péter igazgató és kórusvezető vezetésével. Számomra ezen alkalom nagy sikerélmény volt, a rádió közönségszolgálat, az ország minden tájáról ismeretlen emberek tucatja keresett meg egyházi beszédem elküldése végett.

November 28-án Pécsen temetési szertartásra került sor. Utolsó útjára kísértük és eltemettük Tábori Ferenc 89 évet élt testvérünket. Adjon a Jóisten számára csendes pihenést az anyaföld ölén, lelkének békességét.

Máté Ernő

Beregi unitárius szórvány

Az őszi hálaadás ünnepe után a mátészalkai reformációi ünnepséggel kezdődött az utolsó gyülekezeti évad.

Ekkor került sor a Balázs Ferenc születésének 100. évfordulóján Csányi Ottó karnagynak odaítélt Balázs Ferenc-díj ünnepélyes átadására a mátészalkai művelődési ház dísztermében, amelyen jelen volt Bölcskei Gusztáv, tiszántúli ref. püspök úr is.

Október 23-án megkoszorúztuk a Vásárosnamény főterén elhelyezett 56-os emléktáblánkat.

Közösen hallgattuk a Kossuth rádió unitárius istentiszteletét Pécsről Dávid Ferenc alapító püspökre emlékezve.

Az adventi ünnepkört csendes áhítattal kezdtük, melyen presbiteri összejövetelt is tartottunk. Ezen elhangzott, hogy a presbitérium fő feladata, hogy mindent Isten dicsőségére cselekedjen.

Tekintse tehát egyházát, gyülekezetét a presbiter egyik fontos kincsének, amelyről minden lehetséges módon és minden jó rendelkezésére álló eszközzel gondoskodnia kell. Ez a gondoskodás legyen fáradhatatlan, kitartó Istentől megáldott. A gyűléseken hozott határozatokat minden presbiternek végre kell hajtania. Mennyivel könnyebben és jobban menne a határozat végrehajtása, ha nem várva senkitől sem jutalmat, hanem közösen vállalva a nehézségeket végeznék a szolgálatot, közösen munkálkodnának Isten egyházáért.

Itt érvényesülhetne az ige: „egymást különbnek tartva önmagatoktól, alázatos engedelmséggel végezzétek el a feladatot”.

Minden szolgálat a presbitertársak körében, Isten nevében történjen. Még akkor is, ha azt egyedül, társ nélkül kell végezni.

Az összejövetel másik fontos feladata volt a közös szellemiség kialakítása. Tisztáztuk, hogy mi tesz minket igazi unitárius lelkületűvé. A példa, akit követnünk kell a mindennapi életünkben: Jézus Krisztus. Ő is ember volt, mint mi. De egységben élt az Atyával. Egész életében ebben a felismerésben, ebben a revelációban élt. Az unitárius keresztyén üzenet nem más, mint: élj úgy, mint Jézus Krisztus!

Higgyünk a lélek erejében, hogy képes új lelket adni nekünk minden reggel, minden pillanatban, csak kérnünk és akarnunk kell tiszta szívvel. Hinnünk kell, hogy Isten lelke munkálkodik mindnyájunkban. Isten ugyanúgy jelen van bennünk, mint Jézusban, csak esetleg mi nem vagyunk tudatában úgy, ahogy Jézus volt. Ő a teljességet élte, amit nekünk fokozatosan kellene megtapasztalnunk. Mindannyian képesek vagyunk erre. Nincs kétféle emberi természet: misztikus és mindennapi.

Hiányzik belőlünk egy mély, személyes istentapasztalat. Akkor értjük meg a keresztyénség lényegét, ha őszintén Istennek adjuk át magunkat, s így éljük mindennapjainkat. Nincs külön szent dolog, (istentisztelet, úrvacsora, keresztelezés) lelki beszélgetés (presbiteri összejövetel, elmélkedés) és mindennapi élet (munka, háztartás, evés-ivás, szeretkezés).

Így három különböző szint van jelen életünkben. Mindhárom egyformán fontos és csak együttesen érvényesül.

A jézusi életet csakis úgy élhetjük meg, ha mindezt egységben látjuk és egységben éljük meg Isten országa munkásaiként. Minden emberi tapasztalat mélyén felfedjük Isten jelenlétét. A teljes élet azt jelenti, hogy elmegyünk a mélységéig.

Advent idején megszerveztük a fiatalok betlehemes játékát is. Az összegyűjtött szövegből és énekekből egy kis összeállítást készítettünk, amit a rátermett fiatalok betanultak és eljátszottak. Szenteste a betlehemes fiatalok járják a várost és ünnepet köszöntenek.

Karácsony első napja délutánján az ünnepi istentisztelet után Balácsi László püspökhelyettes lelkész úr az ünnep tiszteletére felszenteli Felhős Szabolcs Kriza János úti házát.

Másnap délután a gyülekezeti teremben szeretetvendégséget rendezünk, melyen a szegény családok közt ruhaneműt és a gyermekeknek ajándékot osztunk szét a beregi presbitérium szervezésében.

Lelki készülődéssel, bűneink megbánásával és jótékonykodással készülődünk az ünnepre Isten dicsőségére.

Felhős Szabolcs

HÍREK

2002 november 16-án kísérték végső útjára, a Házsongárdi temetőbe Balogh Ferencet, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnokát.

A Magyarországi Unitárius Egyház sajnálatosan nem tudta képviseltetni magát a temetésen, mivel azzal egy időben tartotta a Főtanácsai Ülését.

A december 29–30-án Kövenden megtartott püspökválasztó zsinatot követően egyházunk képviselőiben Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok koszorút helyezett el a néhai főgondnok sírján, ahol korábban elhunyt szülei is nyugszanak.

November 5-én Léta Sándor lelkész részt vett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Belügyminisztérium által a Kriminálexpó 2002 keretében rendezett I. Műtárgyvédelmi Konferencián, a Budapesti Kongresszusi Központban.

A Műtárgyvédelmi Konferencia célja, hogy széles körű társadalmi összefogást kezdeményezzen a műtárgyak fokozottabb védelméért és az illegális műkereskedelem ellen. A hatékonyabb fellépés érdekében a szervezők olyan programot dolgoztak ki, amely szándékuk szerint segítséget nyújthat a műtárgytulajdonosoknak, a műkereskedőknek, a hatóságoknak és a bűnüldöző szerveknek egyaránt. Műgyűjtők, muzeológusok, rendőrök, biztosítási szakemberek, igazságügyi szakértők, vámtisztek, biztonságtechnikai szakértők, műkereskedők, nemzetközi szervezetek képviselői mondták el tapasztalataikat, javaslatukat a konferencián.

Olyan előadások hangzottak el, mint: A műtárgyvédelem jelenlegi helyzete és a hatékony védekezés további lehetőségei; A műtárgycsempészet elleni fellépés; A rendőrség feladatai és lehetőségei a műtárgyvédelemben; Az egyházi műtárgyak veszélyeztetettsége; A katalógizáció szerepe a műtárgyak

védelmében; A TREIMA (ARTIST) számítógépes műtárgykereső és azonosító rendszer bemutatása; A műtárgyvédelem fontossága a műgyűjtő szemével; Az igazságügyi szakértői tevékenység jelentősége a műtárgyvédelemben; A biztosítás és a műtárgyvédelem kapcsolata; Az ellopott műtárgyak felkutatásának korszerű módszerei stb.

2002. december 4-én tartotta a Magyar Bibliatársulat Alapítvány a Közgyűlését. A napirendi pontok között elhangzottak: az elnöki beszámoló, megtörtént a módosított és egységes szervezetbe foglalt alapító okirat elfogadása; megválasztottuk a főtítkár-helyetteset; a főtítkár évi beszámolójában ismertette az elmúlt esztendő eredményeit, valamint elhangzottak a különféle beszámolók, jelentések az alapítvány tevékenységéről.

Különös eredményként könyvelték el a 3 kiadott könyvet. Az egyik „A négy evangélium cigány művészek illusztrációival”. A képeket több munkából választották ki, melyek a budapesti Biblia Múzeumban voltak kiállítva. 8 művész 25 alkotása került be ebbe a Bibliába. A másodikat Lőrincz Zoltán művészettörténész-református lelképásztor készítette „A Biblia a magyar festészetben” címmel, amely a Biblia 66 könyvéhez bemutat egy-egy magyar alkotótól illusztrációt. A harmadik könyv Eugene A. Vida és Jan de Waard könyve, „Egyik nyelvről a másikra” címmel a bibliafordításról.

A Magyar Bibliatársulat további tervei, az alapvető bibliai szükséglet kielégítése, gyűjtési akció szervezése, melyből a lakótelepi gyülekezeteket támogatnák Bibliák adományozásával. További információt lehet kapni a www.datanet.hu/bibliatarsulat/ honlapon, vagy kérni a biblia.tarsulat@mail.datanet.hu e-mail címről.

A 2003. év a Biblia éve! A Magyar Bibliatársulat célja: középontba helyezni a Biblia terjesztését!

A Magyarországi Unitárius Egyház elnöksége tisztelettel hívta fel körlevélben a három budapesti unitárius gyülekezet híveinek a figyelmét arra, hogy kezdeményezzenek gyűjtési akciót a Magyar Köztársaság Határőrségének felhívására, a menekülttáborokban levő idegen állampolgárok részére. A Határőrparancsnokság szívesen fogadna ruhát, dobozos élelmiszert, könyveket, magyar és idegen nyelvű Bibliát, felnőtt társasjátékokat, sporteszközöket és más jellegű adományokat. Az adományok elszállítása karácsonyt megelőzően történne. Nemes cselekedetük végrehajtásában segítse a jó Isten!

A Sylvester János Protestáns (egyesületi) Gimnázium felvételt hirdet a 2003/2004-es tanévben induló 6 és 9 évfolyamos gimnáziumi osztályaiba. A 6 évfolyamos képzésben emelt óraszámú képzés választható matematikából és angol/német nyelvből; a nyelveket, a matematikát és a számítástechnikát osztott csoportokban tanítjuk, a gyógytornát az iskolában biztosítjuk a rászorulóknak. Nehéz helyzetű tehetséges tanulóinkat alapítványok támogatják.

A jelentkezésről részletes tájékoztató és adatlap kapható az iskola portáján vagy válaszbörítéssel ellátott levélben kérhető az iskola címén (1149 Bp., Pillangó park 3–5.). December 2-án és 3-án (kedden és szerdán), valamint 2003. február 12-én (szerdán) az érdeklődőknek nyílt napot, december 3-án 17 órakor tájékoztató szülői értekezletet tartunk.

dr. Bibó István igazgató
tel.: 363-2612

(Szerk.)

Békés, boldog karácsonyt kívánunk minden kedves olvasónknak!